

ОБЩИНА ХАСКОВО

**КОНЦЕПЦИЯ
ЗАРАННО ДЕТСКО
РАЗВИТИЕ**



януари, 2012 год.

Концепцията за ранно детско развитие е изготвена в рамките на проектно предложение “Достъпен свят за нашите деца”, с което Община Хасково ще кандидатства по Проект за социално включване, финансиран със заем от Международната банка за възстановяване и развитие (Световна банка).

Определянето на пакета от социални услуги за деца и семейства с гарантиран достъп има за цел да осигури на всеки гражданин на общината възможност за ползване на социални услуги, които в настоящия момент са необходими с оглед на пълноценната им социална интеграция и реализация

Въз основа на Анализа на настоящата ситуация и Оценка на потребностите на общината заложен в Общинската стратегия за социални услуги, е определен комплексният модел на интегриран подход за реализиране на ефективни политики за деца и семейства, конкретизиран в концепцията за ранно детско развитие. Реализацията на тази концепция дава възможност за широк спектър от социални интервенции и постигане на по-добри нагласи, разбиране и възприемане както от целевите групи, така и от обществото като цяло. Общинската концепция за ранно детско развитие отчита спецификата на община Хасково и необходимостта от по-голяма мобилност на предоставяните социални услуги, които ще бъдат реализирани чрез проекта.

Основна особеност на услугите, които ще се предоставят е, че те трябва да бъдат интегрирани – както по отношение на съвместната работа на различни специалисти с целевите групи, така и по отношение на самият характер на услугите – социални, здравни, услуги за предучилищна подготовка и т.н

Общинската концепция идентифицира потребностите на целевите групи и чрез реализиране на заложените цели, допринася за осигуряване на всеки гражданин на общината възможност за ползване на социални услуги.

Съществена част от **приоритетните целеви групи**, към които са насочени социалните услуги и мерки за социално включване в Община **Хасково** са:

1. Деца в риск:

- Деца отглеждани в специализирани институции;
- Деца от уязвими етнически групи, в частност ромската общност;
- Деца, чиито родители са безработни и/или получават социални помощи;
- Деца без личен лекар;
- Деца, за които родителите не полагат достатъчна грижа /напр. не посещават детска градина/;
- Деца със здравословни проблеми /с увреждания/;
- Деца в риск от всички целеви групи, живеещи в изолирани малки населени места, без достъп до социални и др. услуги;

2. Уязвими семейства или самотни родители в риск:

- Родители от уязвими етнически групи /в частност ромската общност/;
- Безработни родители и/или получаващи социални помощи;
- Многодетни семейства и бъдещи родители от уязвими групи;
- Родители, живеещи в лоши жилищни условия и/или с ниско образование;
- Родители, които не полагат достатъчна грижа за децата си (регистрирани в полицията и Дирекции „Социално подпомагане” на АСП);
- Родители на деца със здравословни проблеми;
- Семейства в риск от всички целеви групи, живеещи в изолирани малки населени места, без достъп до социални и др. услуги;

Определянето на най-добрия подход за диференциране на пакета от социални услуги е базиран на анализа на основните проблеми на децата и семействата в общината и страната, заложен в Националната стратегия за детето 2008-2018 г., и на съществуващите социални услуги.

Важна стъпка в общинската концепция по отношение на предоставянето на социалните услуги е превенцията на рисковете и подкрепа за преодоляване на рисковите ситуации по отношение на спазването основните права на детето като:

- Правото на живот в семейна среда;
- Правото на образование;
- Правото на здравеопазване;
- Защита от насилие, пренебрежение и всякакви форми на експлоатация и дискриминация;
- Право на развитие;
- Достоеен жизнен стандарт;
- Пълноценен живот и социална интеграция на децата с увреждания;
- Право на децата правонарушители на справедливо и законосъобразно отношение при зачитане на тяхното достойнство;
- Участие на децата;

За да се постигне качествен набор от социални услуги, са заложили основните направления на услугите, като в зависимост от степента на интервенция услугите са обособени в конкретни направления:

Услуги за превенция

Тези услуги имат за цел да предоставят знания и умения за семеен живот, отговорно родителско поведение, превенция на рисково поведение, деинституционализация на грижите за деца и успешна социална реализация и интеграция. Чрез подобряване на готовността на децата за включване в образователната система и подкрепата за формиране на родителски умения сред уязвимите групи родители се цели да се ограничи и предаването на бедността между поколенията.

1. Услуги по осигуряване на достъп до социални ресурси

Тези услуги имат за цел да свържат децата и семействата в риск с подходящи социални, образователни, здравни, административни и други услуги в зависимост от техните нужди и проблеми. Нуждата от тези услуги се поражда от факта, че един от проблемите на семействата и деца в риск е ниската им социална компетентност и незнанието да се обърнат към подходяща институция или специалист, които да им помогнат в решението на проблемна ситуация.

- **Целева група:** деца и семейства в риск.
- **Дейности:** основните дейности ще бъдат насочени към активното идентифициране на рисковите ситуации, насочване, информиране и ориентиране на рисковите групи.

Услугата може да бъде реализирана като част от комплекса от услуги, които се предлагат в общностния център.

2. Услуги по развиване на умения за живот и превенция на рисковото поведение

Тези услуги имат за цел придобиване на знания и умения, развиване на нагласи за поведение, подпомагащо пълноценното развитие на детето, социална интеграция и семеен живот.

➤ **Целева група:** деца от 3 -7 г. и техните родители. Към тази целева група попадат деца отпаднали от детска градина или в риск от отпадане, деца отглеждани в специализирани институции, в приемна грижа, при близки и роднини и др. По своята същност това са превантивни услуги и поради това входът към тях е максимално отворен.

➤ **Дейности:** тези дейности следва да бъдат насочени към идентифициране, оценка и планиране на услугата, провеждане на кампании и обучения, групови дейности, индивидуална работа и занимания за свободното време

Предоставянето на тези услуги може да бъде реализирано както в центрове за социални услуги, така и в партньорство с детските градини, където могат да бъдат оформени групи деца. За повечето от дейностите и в зависимост от темите на работа е необходимо в екипа за предоставяне на услугите да бъдат включени различни специалисти – социален работник, психолог, лекар, педагог, медиатор и др.

3. Услуги по развиване и подкрепа на умения за родителстване

Основната цел е формиране на родителски умения чрез повишаване на компетентността и способностите на родителите да изпълняват своите родителски задължения. Създаване на устойчива връзка родител-дете, чрез промяна на нагласите и стремеж за разпознаване на потребностите на детето. Повишаване на самочувствието и увереността на родителите и разширяване на подкрепата за изграждане и поддържане на връзки и взаимоотношения в семейството, които ще осигурят сигурна, безопасна и подходяща среда за детето, която е в съответствие с неговите нужди и адекватни потребности.

➤ **Целева група:** родители в ситуация на риск – самотни родители, много млади родители, с нисък социален статус; родители (биологични, приемни, осиновители, близки и роднини, при които има настанени деца) родители на деца в риск – деца с трудности в поведението, изоставени деца, деца с увреждания, деца жертви на насилие и др.

➤ **Дейности:** тези дейности следва да бъдат насочени първоначално към разпознаване и оценка на нуждите на родителя или на групата от родители. На по-късен етап следва планиране и реализиране на услугата чрез мотивиране на родителите да участват в процеса на промяна, като ключов момент е информирането чрез предварително разработени материали, брошури и листовки. Останалите дейности са свързани с обучение, социално-педагогическо консултиране и при идентифицирана нужда, насочване и оказване на подкрепа за семейна терапия.

Предоставянето на тази услуга може да бъде реализирано стационарно в Общностния център или в детски градини, където могат да се създадат благоприятни условия за мотивиране и пълноценно участие на родителите. Част от нея би могла да се предоставя и в домашни условия, особено

консултирането. Необходимо е в екипа да бъдат включени психолог и социален работник.

Социална интеграция и реинтеграция

Тези услуги са насочени предимно към оказване на подкрепа на уязвимите семейства за самостоятелно справяне със ситуацията и развиване на ресурси в процеса на отглеждане и предоставяне на грижи за техните деца. Оказване на подкрепа на деца в риск за попълване на дефицити в техните умения и способности за пълноценна социална интеграция и развитие.

1. Консултиране и подкрепа

Основната цел е предоставяне на практическа подкрепа за постигане на промяна в разбирането и оценката на потребителя за неговата житейска ситуация или проблем, промяна в неговата гледна точка и по този начин отваряне на нови възможности за нови решения. Необходимо е да бъде създадена среда, в която всички страхове, притеснения и въпроси на уязвимите групи да бъдат изказани и споделени.

➤ **Целевата група:** родители, осиновители, приемни родители, близки и роднини, които отглеждат деца – в случаите на възпитателни трудности, трудности в отношенията, заболявания и травми при децата и др.; деца до 7 години – с поведенчески трудности, жертви на насилие и др.; юноши и девойки - професионално консултиране и ориентиране, подготовка за семеен живот, за родителски умения, поведенчески трудности, жертви на насилие, зависими от алкохол или дрога, криминални проблеми.

➤ **Дейности:** основните дейности ще бъдат насочени към информиране, ориентиране, посредничество и осигуряване на допълнителна индивидуална практическа подкрепа на потребителя.

Услугата може да се предоставя както в Общностния център, така и в домовете на потребителите, детските градини и здравните заведения. Екипът трябва да е от експерти в съответната област, специално подготвени и в процеса на консултиране, включващ социален работник, психолог професионален консултант, юрист, психиатър и други.

2. Рехабилитация

Основната цел на тази услуга е оказване на подкрепа на деца и семейства за развиване на необходимите умения с които да могат да се справят и да преодолеят преживян физически, емоционален, психически проблем или травма.

➤ **Целева група:** деца и семейства жертви на насилие, деца с увреждания и техните семейства, семейства на деца със зависимости или асоциални прояви.

➤ **Дейности:** основните дейности са свързани с насочване към медицинска рехабилитация, провеждане на обучения и групова работа с деца и родители, използване на специализирани рехабилитационни програми за самоконтрол, управление на гнева, умения за мислене, социални умения и др.

Тези услуги могат да бъдат реализирани както в Общностния център, така и в партньорство със здравни заведения и кабинети, както и на терен.

Екипът за реализация на тези услуги включва терапевти, психолог, социален работник.

3. Подкрепа за развитие на умения и способности на децата

Тези услуги имат за цел да развият уменията и способностите на децата в съответствие с техните възможности, интереси и желания. Развитие на способностите им да разбират по-добре себе си, другите и света чрез специфичния език на изкуството и на спорта, в условията на взаимодействие в група.

➤ **Целева група:** деца в риск

➤ **Дейности:** основните дейности са насочени към проучване на нуждите и интересите на децата и осигуряване на набор от дейности-„Арт-терапия”, организиране на екскурзии, посещения на културни забележителности, кино, театър и др.

Услугата може да се предоставя както в Общностния център, така и в други специално оборудвани пространства в общинските детски градини, в които децата се занимават със специалисти. Екипът се състои от социални работници, психолози и специалисти в конкретните области.